

SVETOVNI DAN ZDRAVJA, 7. april 1998

VARNO MATERINSTVO

Poslanica generalnega direktorja Svetovne zdravstvene organizacije

Letošnje leto je za Svetovno zdravstveno organizacijo nekaj posebnega. Pred natanko 50 leti so se zbrali predstavniki narodov z vsega sveta in podpisali ustanovno listino, s katero so našo organizacijo obudili v življenje. Ko so se zavezali, da si bodo prizadevali za izboljšanje zdravstvenega stanja vseh ljudi na svetu, so se dobro zavedali, da dve skupini prebivalcev potrebuje še posebno skrb: to so ženske in otroci, ter še posebej matere. Zato je seveda nadvse primerno, da je letošnja tema svetovnega dneva zdravja prav varno materinstvo.

Po petdesetih letih ugotavljamo, da imajo ljudje od napredka na področju zdravja velike koristi. Te se kažejo v tem, da umira vse manj otrok, da je smrtnost dojenčkov vedno nižja, pričakovana življenjska doba pa vse višja, vse več bolezni, ki so v preteklosti pestile človeštvo, pa je iztrebljenih – na primer črne kože in pred nedavnim tudi otroška paraliza. Svetovna zdravstvena organizacija je ponosna na svoj prispevek k odpravi teh problemov. Priznati pa moramo, da na vseh področjih nismo bili tako uspešni, kot bi si želeli. Žal je eno od teh je tudi zdravje mater. Ker nam vsem skupaj tega problema ni uspelo rešiti, je tragedija, ki jo pomeni smrtnost mater, najhujši vir trpljenja in marsikje na svetu največja krivica, ki se godi.

Nosečnost in porod sta v življenju ženske in njenih bližnjih posebna dogodka. To je lahko obdobje velikega upanja in veselega pričakovanja. Lahko pa je tudi obdobje strahu, trpljenja in celo smrti. Čeprav nosečnost ni bolezen, ampak normalen fiziološki proces, je povezana z določenim tveganjem za žensko in otroka, ki ga nosi. Ta tveganja so prisotna v vseh družbah in okoljih. V razvitih deželah se jim je mogoče večidel ogniti, saj je vsaka nosečnica deležna posebne skrbi med nosečnostjo in porodom. V deželah v razvoju pa pogosto ni tako; tam vsaka nosečnost pomeni odpravo v neznano, od koder se vse preveč žensk nikoli več ne vrne.

Tako pa ne bi smelo več biti. Dobro vemo, za kaj je treba poskrbeti, da je materinstvo varno, in tudi sredstva za to je

mogoče pridobiti. Potrebne službe niso niti zapletene niti drage, znižanje smrtnosti mater pa je ena od najbolj poceni in hkrati najkoristnejših strategij javnega zdravstva. Dostop do informacij o načrtovanju družine in do služb, ki se ukvarjajo z njim, pomaga zmanjšati število nezaželenih nosečnosti in posledic le-teh. Dostopnost zdravstvenih služb, še zlasti v kritičnem obdobju poroda, pripomore k temu, da je rojstvo srečen dogodek. Zavedati se moramo, da znižanje smrtnosti mater ni le stvar učinkovitega zdravstva, ampak tudi socialne pravičnosti. Tveganja, ki jim je izpostavljena ženska, ki na svet prinaša novo življenje, niso običajne ali naravne nezgode, ki se jim ne moremo izogniti; gre za krivice, ki jih družba lahko odpravi v okviru svojih političnih, zdravstvenih in pravnih sistemov.

Svetovna zdravstvena organizacija si ob vstopu v drugo polovico stoletja svojega obstoja prizadeva za prenavo politike *Zdravje za vse* in se pripravlja na soočenje z izzivi prihodnjih petdesetih let. Med te izzive sodi tudi vse, kar ogroža socialno pravičnost, in tvegano materinstvo je tragični primer sklopa socialnih krivic. V okviru lastne prenovne se bo Svetovna zdravstvena organizacija še intenzivneje posvečala zdravju žensk tam, kjer so najbolj ranljive – ko na svet prinašajo novo življenje.

Upam, da bo Svetovni dan zdravja spodbudil odgovorne v različnih deželah, da se bodo zamislili nad položajem žensk v družbi, ki ga oblikujejo tudi dostopnost sredstev, izobrazbe in zdravstvene oskrbe v času, ko jo ženske najbolj potrebujejo. V ta prizadevanja pa je treba vključiti celo družino, skupnost in družbo ter združiti zasebni in javni sektor. Predpogoj za uspeh je resnična zavzetost na nacionalni ravni. Še posebej sem vesel, da so se nam v naših prizadevanjih za varnejše materinstvo pridružili naši razvojni partnerji, med njimi Svetovna banka, UNICEF, UNFPA ter številne lokalne in mednarodne nevladne organizacije po vsem svetu. Takšno partnerstvo bo okrepilo naša prizadevanja za to, da bo nosečnost zares varen in vesel dogodek za vse ženske in njihove družine.

dr. Hiroshi Nakajima